

כהן גדול משמש בשמונה בגדים וכהן הדיוט בארבעה, כתונת ומכנסים מצנפת אבנט, מוסיף עליו כהן גדול חושן ואפוד ומעיל וציץ וכי' (יומא עא ב).¹ הנה כהן הדיוט לא יכול להמתיק כל כך הדינים עד שלא היה יכול ללבוש רק בגדים לבנים מבחינת החסדים,² אבל הכהן גדול היה יכול ללבוש בגדי זהב³ להמתיקם. וכמו שכתב בשם האלהי ר' שמשון מאוסיטראפאלי⁴ על המדרש בעוונותיכם שולחה אמכם ואשתאר אמחץ (ישעיה נ, א),⁵ שרומז שאחרי החורבן נסתלק אמכ"ם שהוא נוטריקון הארבעה בגדי לבן שהם נגד אותיות הוי"ה, וישתאר אמחץ נוטריקון ד' בגדי זהב שכנגד אותיות אדני"י⁶ עכ"ל. ומה שכנס הכהן גדול לפני ולפנים רק בבגדי לבן, כי שם נכנס ליחוד, ובשעת היחוד הכלה פושטת תכשיטיה, וכמו שנוהגין⁷ אפילו בשעת החופה להתיר קשרי בגדי הכלה כראוי להכין היחוד, ומבשרי אחזה אלוה והבן. רק נכנס בשאר עבודות בשמונה בגדים לקשט הכלה ויכנסו הקישוטיין לעורר אהבה בלב דודה כדי שיתיחד עמה אחר כך והיו לאחדים.

והכהן גדול היה מבחינת חכמה⁸ שהוא כח מה ועניו⁹, ומדרך הענווה להכניע ראשו ומכסים ארבעה תיקוני דיקנא שהם ורב חסד ואמת נוצר ונקח, את הדינים שנכלליו בתיקוני לאלפים נושא עוון פשע וחטאה כנועד מהארז"ל בסוד תיקוני דיקנא למעיין שם, וכן היה העניין בארבע בגדי לבן שכיסה על ארבע בגדי זהב הנעלמים בקרבו בשעת היחוד, כי היה פושטם מקודם רק שנשאר הרושם מהם בלב דודה כנ"ל, ובזה נמתקו הדינים, והבן:

בגמרא מסכת יומא (עא ב)¹⁰ תנו רבנן מעשה בכהן גדול אחד שיצא מבית המקדש הוה קא אזלי כולי עלמא אבתריה, כד חזינוהו לשמעיה ואבטליון דהוה קא אתי שבקוה לדידיה ואזלו לבתר שמעיה ואבטליון, לסוף אתו שמעיה ואבטליון לאפטורי מיניה דכהן גדול, אמר להן ייתון בני עממיא לשלם, אמרו ליה ייתון בני עממיא לשלם דעבדו עובדא דאהרן ולא ליתני בני אהרן

¹ תלמוד בבלי מסכת יומא דף עא עמוד ב: משנה. כהן גדול משמש בשמונה כלים וההדיוט בארבעה: בכתונת, ומכנסים, ומצנפת, ואבנט. מוסיף עליו כהן גדול חושן, ואפוד, ומעיל וציץ. באלו נשאלין באורים ותומים, ואין נשאלין אלא למלך, ולאב בית דין, ולמי שהציבור צריך בו.

² זוהר כרך ג (במדבר) פרשת נשא דף קמה עמוד ב: דבר דאתי מסטרא דחורא דא אקרי חסד

³ זוהר כרך ב (שמות) פרשת פקודי דף רלו עמוד א: מזהמא דדהבא

⁴ ליקוטי שושנים: אתי מן ש"ב הגאון הגדול המפורסם מוה"ר ר' יהושע נר"ו מושל בגבורתו בק"ק קראקא יצ"ו, מה שמצאנו במדרש הנעלם, וז"ל המדרש ככתבו וכלשונו: **כד ישראל חייבין, אתקיים בהון ובפשעיהם שולחה אמכם, ואשתאר אמח. דא הוא אמח ראש יביכם. וכד יתהדרו ישראל בתיבותא, אתהדר אמכם לאתראה. בשעתא דאשתלימו ח' בגדים דלביש כהנא רבא ביומא דכיפורי.** עכ"ל המדרש הנעלם

בזוהר חדש. וקשה להולמו, והגאון מהר"ן מקראקא כתב עליו וז"ל: "המדרש הזה הוא חתום וסתום עד ביאת מורה צדק, כי צדו גיבורים ממנו אפילו פ"ה המילות." עכ"ל מהר"ן בעל מגלה עמוקות. ומי שיש לו שכל שווה יראה ויבין שהמדרש הזה עמוק. וכמה קדושים דרשוני ושאלוני לבאר להם היטב. ומגודל אהבתי דמר בהיותו עצמי ובשרי ואהבת עולם אהבתי, לא אכחיד אמרי מלבאר המלות ועניינם בקיצור מופלג, ולא את הסוד, כי קצרה היריעה מהכיל סודו. והוא: דאמרין בגמרא דסנהדרין שאל ההוא מינא: אלהיכם כהן הוא, כי קבריה למשה במאי טבל? כו'. והקשו בתוספות: ולמה לא הקשה האיך טימא את עצמו, הואיל והוא כהן? ותוצו: דישראל נקראו בנים למקום. עכ"ל. והנה פליאה דעת ממני, נשגבה בעיני, על המבוכה הגדולה, שקשה על רבותינו הצרפתיים. איך אמרו: משום שישראל נקראו בנים, תינח כהן הדיוט, כהן גדול מאי איכא למימר? ואיך יתכן שהקב"ה יתברך בכלל כהן הדיוט ח"ו? אמנם כן הוא שיש בזה סוד. אך הנה זה מפורסם בזוהר בכמה מקומות לאין מספר, וכן בכל המקובלים: שמגודל חיבתן של ישראל הקב"ה כביכול עושה את עצמו ככהן הדיוט, כדי שיהא לו כביכול יכולת לילך למקום טומאה מלאה גילולים. אם כן מתורץ תמיהתי על התוספות: דהאיך טימא הקב"ה למשה? הא כהן גדול אסור ליטמא אפילו לבנו. תירץ:

הקב"ה כביכול מתוך חיבתו עשה עצמו ככהן הדיוט. וידוע מכתבי האר"י ז"ל שכאשר ישראל חוטאים, אז הקב"ה עושה את עצמו כמו כהן הדיוט, ומשמש רק בארבעה בגדים. והדבר שנוי ומשולש בכתבי המקובלים, קטנים וגדולים, איש על מחנהו ואיש על דגלו. והנה ידוע: כהן גדול היה משמש בשמונה בגדים, כהן הדיוט בארבעה בגדים. ואלו הבגדים ששימש בהם כהן גדול: אבנט, מצנפת, כתונת, מכנסים, אפוד, מעיל, חושן, ציץ. אבל הדיוט שימש רק בארבעה בגדים. והנה כשהם חוטאים וחייבים, אז הקב"ה שולח ארבעה בגדים שהם ראשי תיבות **אמכ"ם**: אבנט, מצנפת, כתונת, מכנסים. ומשמש רק בד' בגדים היתרים, שהם ראשי תיבות **אמח"ץ**: אפוד, מעיל, חושן, ציץ. והנה הסוד במדרש הנעלם הנ"ל הכי פירושו: כד ישראל חייבין, אתקיים בהון ובפשעיהם שולחה אמכ"ם. ר"ל: מכ פשעיהם וחטאתכם אנכי שולח הד' בגדים המרומזים במלת אמכ"ם—שהם ר"ת אבנט, מצנפת, כתונת, מכנסים. ור"ל: כי כאשר ישראל זכאין, אזי הוא יתברך משמש בשמונה בגדים ככהן גדול ביוה"כ בבית המקדש למטה. לאפוקי, כד חייבין—אזי שולחה ד' בגדים המרומזים במלת אמכ"ם כנ"ל, ונשארין ד' בגדים שהוא ר"ת **אמח"ץ**: אפוד, מעיל, חושן, ציץ. כמו שכהן הדיוט משמש רק בד' בגדים, כמו כן הוא יתברך משמש בד' בגדים אמח"ץ.

⁵ ישעיהו פרק נ פסוק א: לְהָא אֶמְרָ יִקְוֶה אִי זָה סִפְרָ קְרִיתוֹת אִמְכָם אֲשֶׁר שְׁלַחְתִּיהָ אֹ מִי מִנְשֵׁי אֲשֶׁר־מִקְרָתִי אֲתָכֶם לֹ הֵן בְּעֹנְוֹתֵיכֶם נִמְכַרְתֶּם וּבְפִשְׁעֵיכֶם שְׁלַחְתָּה אִמְכֶם:

⁶ אור ישראל: (דרושים: ל) ארבעה בגדי לבן הם כנגד שם הוי"ה ב"ה, וארבעה בגדי זהב הם וכו' מסטרא דאדנ"י. נכתב בצדו ולכן אמרו במדרש: **בעוונותיכם שולחה אמכם ואשתאר אמחץ.** פירוש: כי אמכ"ם – ראשי תיבות אבנט, מצנפת, כתונת, מכנסים – ארבעה בגדי לבן. ואשתאר אמח"ץ – ראשי תיבות אפוד, מעיל, חושן, ציץ – ארבעה בגדי זהב. כי בחורבן הבית נסתלקו הרחמים, והאי שחור אדום הוא אלא שלקה (ונשאר הדינים), ולכן איתא לקמן ושכינתא איתמר בה **אל תראוני שאני שחרחרות** (שה"ש א, ו) עיין לשונו, ולכן הצירוף אמח"ץ – המעיל קודם לחושן – כמו שאמר בזוהר, שנקרא הדינים לשון **מח"ץ**. והנה כהן הדיוט לא היה כוחו כל כך להמתיק הדינים כל השנה, ולכן לבש רק ארבעה בגדי לבן, והמשיך רחמים על ידיהם. מה שאין כן כהן גדול, משמש כל השנה בשמונה בגדים, וכולל הגבורות בחסדים. אבל היום הכיפורים, שצריך לשמש לפני ולפנים, לבש ארבעה בגדי לבן, כדי להמשיך מלובן העליון שאין בו דין כלל. ודי למבין.

⁷ ספר מטעמים: נצבה שנל לימיך סוסי תיבות גל"ה מסל לאברהם נ"ס תחת עט ט ע ם שהכישטיני מסבבין את הכלה סביב לההתן יונתן על הפשוט ולא יחבל רחיים ורכב עט ט ע ם שמתירין מן החתן ומן הכלה ל כ הקשרים שבבגליהם קידים החופה ואין מניחים עליהם שוש קשר מכוס דחיישין זלהזדקקה לזה יעוין בתרגום לכשפים שמא נעשה כישוף בהקשר שלא יוכלי

⁸ טעמי המצוות: החכמה הנקראת כהן גדול

⁹ זוהר מהדורת הסולם - ויקרא פרשת צו מאמר תרין אשין אות קס: חֲכָמָה, דְּבִיָּה פִ"ח מ"ה. מ"ה

מאור עינים בראשית פרשת נח: איתא שכינה בתחתונים צורך גבוה הוא פירוש כי שכינה מרמז על היראה כי מלאה כל העולם לית אתר פנוי מיניה כי אפס זולתו היינו זולת השם הוא אפס והיישול הוא מחמת השם כי כח הפועל בנפעל וראשית חכמה יראת ה' כי חכמה הוא כח מה היינו מה הוא הכח הזה ומאין נעשה זאת

¹⁰ תלמוד בבלי מסכת יומא דף עא עמוד ב: תנו רבנן: מעשה בכהן גדול אחד שיצא מבית המקדש, והוה אזלי כולי עלמא בתריה. כיון דחזינוהו לשמעיה ואבטליון - שבקוהו לדידיה ואזלי בטר שמעיה ואבטליון. לסוף אתו שמעיה ואבטליון לאפטורי מיניה דכהן גדול אמר להן: ייתון בני עממין לשלם! - אמרו ליה: ייתון בני עממין לשלם - דעבדו עובדא דאהרן, ולא ייתי בר אהרן לשלם - דלא עביד עובדא דאהרן.

לשלם דלא עבדי עובדא דאהרן. ופירש רש"י¹¹ דעבדי עובדא דאהרן רודפי שלום עיין שם. והדבר תמוה מאי שנא דנקטו בלשונם:
המדה טובה ההיא יותר מכל מעשים טובים שהיו בהם נגד הכהן שהיה בימיהם שהיה בו איזה צד קנאה ושנאה

ונראה לבאר על פי דברי מורינו הגאון מוהד"ב זלה"ה על רבי ישמעאל בן אלישע שנכנס להקטיר קטורת וראה אכתריאל י"ה
ה' צבאות ואמר לו ישמעאל בני ברכני וכו' (ברכות ז א)¹². שרבי ישמעאל הגם שהיה גדול החכמים, לא בזכותו לבד¹³ זכה
להמראה נפלאה, כי אם על ידי הקנה התנא שהיה בימיו והוא הרימו¹⁴ ונשאו בקדושתו כדרך הצדיקים להרים הש"ץ
בקדושתם, ועל ידו זכה לכל אלה עד כאן.

ובודאי מורינו הצדיק אמר אלו הדברים על פי רוח קודשו שהופיע עליו. אכן על פי דבריו ועל פי שכלנו נראה לומר כי מסתמא
הכהן שהיה בימי שמעיה ואבטליון בבית שני ולא היה כל כך כהוגן, מסתמא לא זכה לעלות לקודש קדשים ביום הכפורים כי
אם על ידי שמעיה ואבטליון שהיו אז ראשי הדור והם הרימוהו ונשאוהו לזאת המדרגה. ולכן השיבו לכהן גדול שלא יתגאה
עליהם, כי הם עבדו עובדא דאהרן, פירוש שעיקר העבודה היום היה על ידיהם¹⁵, והבן

¹¹ רש"י מסכת יומא דף עא עמוד ב ד"ה דעבדי עובדא: דעבדי עובדא דאהרן - רודפי שלום.

¹² תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ז עמוד א: אמר רבי ישמעאל בן אלישע: פעם אחת נכנסתי להקטיר קטורת לפני ולפנים, וראיתי אכתריאל יה' ה'
צבאות שהוא יושב על כסא רם ונשא ואמר לי: ישמעאל בני, ברכני! - אמרתי לו: יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך ויגולו רחמיך על
מדותיך ותתנהג עם בניך במדת הרחמים ותכנס להם לפנים משורת הדין, ונענע לי בראשו.

רש"י: ונענע לי בראשו - כמזדה בברכתי ועונה אמן.

¹³ בנין שלמה אבות פ"ג מט"ו: בשם ר' אברהם יעקב מסדגורא: וכן שמעתי ממורי ק"ק זצוק"ל מה שאיתא בעבודת ישראל (ליוה"כ) מדת הדין
שזה שזכה רבי ישמעאל כה"ג לראות בקה"ק היה בכח הצדיק מרבי נחוניא בן הקנה ע"כ. ואמר מורי לא ח"ו כיון מורנו הקדוד מורנו הרב דב
מצד מיעוט ערך ר"י כה"ג, אך מדת כהן אור ישראל, וכשהיה צריך לבחינת אור חוזר לעליה, היה צריך לכח של מ"ב שזה מרבי נחוניא בן הקנה,
זה כוונת המגיד הקדוש.

¹⁴ זוהר כרך ג (ויקרא) פרשת אחרי מות דף סז עמוד א: ג' שורין סחרין ליה כהני אחוי, וליואי ומכל שאר עמא כלהו (ברכאן קמיה) וזקפין ידיו
עליה בצלותא

¹⁵ שם משמואל במדבר פרשת קרח שנה תרע: ופירשו המפרשים ובס' עבודת ישראל מהמגיד זצלה"ה מקאזניץ דעיקר עבודת היום היתה על
ידיהם והיו הם עושין עובדא דאהרן ברוחניות, יע"ש. ונראה כי מה שעיקר עבודת היום ברוחניות לא הי' נצרך שתהי' בכה"ג דוקא כי נשמות
ישראל כולם המה קומה אחת שלימה, וכמו כהן העובד עבודה ביד נחשב שכל גופו עובד לא היד לבדה, כמו כן הנשמה העובדת ברוחניות
נחשב כמו הכה"ג הי' עובד, שהרי הוא אבר מאבריו מאחר שהכל אחד, אבל הגופים מאחר שהם נפרדים ע"כ צריך שתהי' העבודה בכהן
דוקא.: